15 -ാം കേരള നിയമസഭ

9 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്രചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നം. 41 **09-08-2023 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്**

വൈദ്യുതി മേഖലയിലെ സ്വകാര്യവത്കരണം

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീ. ഇ. ടി. ടൈസൺ മാസ്റ്റർ , ശ്രീ ഇ ചന്ദ്രശേഖരൻ, ശ്രീ പി എസ് സുപാൽ, ശ്രീ. ഇ കെ വിജയൻ		**ശ്രീ . കെ . കൃഷ്ണൻകുട്ടി (വൈദ്യുതി വകുപ്പ് മന്ത്രി)**	
(എ)	നവ ഉദാരവൽക്കരണ നയങ്ങളുടെ ഭാഗമായി രാജ്യത്തെ വൈദ്യുത മേഖലയെ സ്വകാര്യവൽകരിക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമത്തിലാണ് കേന്ദ്ര സർക്കാർ എന്നത് ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ; വിശദമാക്കാമോ;	(എ)	കേന്ദ്ര വൈദ്യുതി നിയമത്തിലെ ഭേദഗതി നിർദ്ദേശങ്ങൾ, കേന്ദ്ര സർക്കാർ 2021 ഏപ്രിൽ മാസം പുറത്തിറക്കിയ കരട് വൈദ്യുതി നയം, 2020 സെപ്റ്റംബർ മാസം പുറത്തിറക്കിയ Draft Standard Bidding Documents for Privatisation of Distribution Licensees എന്നിവയും വൈദ്യുതി മേഖലയുടെ സ്വകാര്യവത്കരണത്തിന് ആക്കം കൂട്ടുന്നവയാണ് എന്ന് വിലയിരുത്തപ്പെടുന്നു. വൈദ്യുത മേഖല സംബന്ധിച്ച് തീരുമാനങ്ങളെടുക്കാൻ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കുള്ള അധികാരം കവരുന്നത് ഭരണഘടനയുടെ അടിസ്ഥാനത്തെ ദുർബലപ്പെടുത്തുമെന്നും എന്നും ഈ കാരണങ്ങൾ കണക്കിലെടുത്ത് വൈദ്യുതി നിയമം ഭേദഗതി ചെയ്യുവാനുള്ള നീക്കത്തിൽ നിന്നും കേന്ദ്ര സർക്കാർ പിൻമാറണമെന്നും വൈദ്യുതി ബിൽ ഭേദഗതി നിർദ്ദേശം പിൻവലിക്കണമെന്നും സംസ്ഥാന നിയമസഭ 30.08.2021 ന് ഒരു പ്രമേയത്തിലൂടെ കേന്ദ്ര സർക്കാരിനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. 2022 ഓഗസ്റ്റ് മാസം പാർലമെന്റിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ട കരട് വൈദ്യുതി നിയമ ഭേദഗതി ബിൽ പ്രകാരം ഒന്നിലധികം വിതരണ കമ്പനികൾക്ക് (ഡിസ്കോമുകൾ) ഒരേ വിതരണ മേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നതിനോടൊപ്പം മാതൃനിയമത്തിൽ പറയുന്നതിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായി ശൃംഖലാ വികസനത്തിന്റെയും ആയതിന്റെ പരിപാലനത്തിന്റെയും ഉത്തരവാദിത്വത്തിൽ നിന്നും വിതരണ കമ്പനികളെ വിട്ടുതൽ ചെയ്യുംവിധമാണ് ഭേദഗതി നിർദ്ദേശം. വൻ മൂലധന നിക്ഷേപം ആവശ്യമുള്ളതും, എന്നാൽ വർഷങ്ങൾക്ക് ശേഷം മാത്രം ലാഭം ലഭിക്കാൻ ഇടയുള്ളതുമായ

ശൃംഖലാവികസന പദ്ധതികളിൽ മുതൽ മുടക്കാൻ നിക്ഷേപകർ തയ്യാറാകണമെന്നില്ല. ഇത് ഭാവിയിൽ വിതരണ നഷ്ടം കൂടുന്നതിനും വോൾട്ടേജ് ക്ഷാമം, അടിക്കടിയുണ്ടാകുന്ന വൈദ്യുതി മുടക്കം, ശൃംഖലയുടെ ശേഷിക്കുറവ് മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന ലോഡ് ഷെഡ്ഡിംഗ് എന്നിവയ്ക്കും ഇടയാക്കിയേക്കാം.

ഭേദഗതി നിർദ്ദേശത്തിൽ ഏറ്റവും പ്രകീർത്തിക്കപ്പെടുന്ന ആശയം ഉപഭോക്താവിന് ഇഷ്ടാനുസരണം സേവനദാതാവിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കാം എന്നും അതിലൂടെ മെച്ചപ്പെട്ട സേവനം ഉറപ്പുവരുത്താൻ സാധിക്കും എന്നതാണ്. എന്നാൽ ഉപഭോക്താവിന് ലഭിക്കുന്ന വൈദ്യുതിയുടെ നിലവാരം (quality of supply) വിതരണ ശൃംഖലയുടെ നിലവാരത്തെയാണ് ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഭേദഗതി നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ച് ഒരു പ്രദേശത്തിലെ എല്ലാ ഉപഭോക്താക്കളും ഒരേ വിതരണ ശൃംഖല (distribution network) ആകും ഉപയോഗിക്കുക എന്നതിനാൽ വ്യത്യസ്ത നിലവാരമുള്ള വൈദ്യുതി ലഭിക്കും എന്നത് മിഥ്യയാണ് എന്ന് കരുതുന്നു.

വിതരണ രംഗം ലാഭകരമായ നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ മാത്രമായി പ്രവർത്തനം കേന്ദ്രീകരിക്കാനും അവിടെത്തന്നെ ഉയർന്ന വൈദ്യുതി നിരക്ക് നൽകുന്ന ലാഭകരമായ ഉപഭോക്താക്കളെ അടർത്തിയെടുക്കുന്നതിനും സ്വകാര്യ കമ്പനികൾ ശ്രമിക്കാനിടയുണ്ട്. ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലെ ധനശേഷി കുറഞ്ഞ സാധാരണക്കാർക്കും വൈദ്യുതി നൽകുന്നത് പൊതുമേഖലയുടെ ബാധ്യത ആകും. ലാഭസാധ്യത സ്വകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും നഷ്ടസാധ്യത പൊതുമേഖലയ്ക്കും എന്ന അവസ്ഥ പൊതുമേഖലയുടെ തകർച്ചയിലേക്കും ക്രമേണ സാധാരണക്കാരന് വൈദ്യുതി നിഷേധിക്കപ്പെടുന്നതിലേക്കും നയിക്കും. വർഷങ്ങളുടെ പ്രയത്നം മൂലം കേരളം കൈവരിച്ച സമ്പൂർണ്ണ വൈദ്യുതീകരണം, എല്ലാ വിഭാഗങ്ങൾക്കും താങ്ങാൻ ആകുന്ന വിലയ്ക്ക് വൈദ്യുതി വിതരണം തുടങ്ങിയ നേട്ടങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെടാം. വനാന്തരങ്ങളിലും മറ്റ് വിദൂര പ്രദേശങ്ങളിലും വൈദ്യുതി എത്തിക്കാൻ ഭാവിയിൽ സാധ്യത ഇല്ലാതാകും എന്നും ആശങ്കപ്പെടുന്നു.

സംസ്ഥാന സർക്കാർ നികുതിപ്പണം മുടക്കി നിർമ്മിച്ച നിലയങ്ങളിൽനിന്ന് ഉൾപ്പെടെ, നിലവിലെ താരതമ്യേന ചെലവ് കുറഞ്ഞ വൈദ്യുതി വാങ്ങൽ കരാറുകൾ സ്വകാര്യ മേഖലയുമായി പങ്ക് വയ്ക്കേണ്ടി

			വരും. അതേസമയം ഹരിതോർജ്ജ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്ന സംസ്ഥാന താല്പര്യം മുൻനിർത്തി നിലവിൽ നിർമ്മാണത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതോ പുതുതായി ഏറ്റെടുക്കുന്നതോ ആയ നിലയങ്ങളുടെ വൈദ്യുതി ചെലവ് ഗണ്യമായി കൂടുതലായിരിക്കുമെങ്കിലും ആയത് ഭാവിയിൽ പൊതുമേഖലാസ്ഥാപനമായ കെ.എസ്.ഇ.ബി.എൽ-ന്റെ മാത്രം ബാധ്യതയായി വരും. ഇത് കെ.എസ്.ഇ.ബി.എൽ-ന്റെ ഉപഭോക്താക്കളുടെ വൈദ്യുതി നിരക്ക് ഗണ്യമായി വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും അതുകൊണ്ട് തന്നെ ഉപഭോക്താക്കളുടെ കൊഴിഞ്ഞുപോക്കിന് കാരണമാവുകയും ചെയ്യും. ഇത് ഉണ്ടാക്കുന്ന ദൂഷിതവലയം (vicious circle) കാലക്രമത്തിൽ പൊതുമേഖലയുടെ തകർച്ചയിലേക്ക് നയിക്കും. സ്വകാര്യ കമ്പനികൾ അവരുടെ പക്കൽ ലഭിക്കുന്ന ക്രോസ്-സബ്സിഡി, ക്രോസ്-സബ്സിഡി സർചാർജ്ജ്, അധിക സർചാർജ്ജ് എന്നിവ ഫണ്ടിലേക്ക് ലഭ്യമാക്കാതെ വരുന്ന പക്ഷം അത് ക്രോസ് സബ്സിഡി സംവിധാനത്തിന്റെ തകർച്ചയിലേക്കും നയിച്ചേക്കാം. ഇത് മൂലം സാധാരണക്കാരന്റെ വൈദ്യുതി നിരക്ക് ക്രമാതീതമായി വർദ്ധിക്കുന്നതിന് സാധ്യതയുണ്ട്. അത്തരം ഒരു വിഷമസന്ധി വന്നാൽ നിലവിൽ ക്രോസ് സബ്സിഡി ആനുകൂല്യം ലഭിക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങൾക്ക് ആയതു ലഭിക്കാതെ, വൈദ്യുതി അപ്രാപ്യമാകുന്ന സ്ഥിതി വരാൻ സാധ്യതയുണ്ട്. ഭേദഗതിയിൽ വൈദ്യുതി വിതരണത്തിനുണ്ടാകുന്ന ന്യായമായ എല്ലാ ചെലവുകളും താരിഫ് മുഖേന വീണ്ടെടുക്കണം എന്ന് നിർദ്ദേശിക്കുന്നതിനാൽ കാലാകാലങ്ങളിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട റെഗുലേറ്ററി അസറ്റ് ഒരുമിച്ച് ഒരു പ്രാവശ്യമായി താരിഫിലേക്ക് മാറ്റിയാൽ വൈദ്യുതി താരിഫ് കുതിച്ചുയരാൻ സാധ്യതയുണ്ട്.
(ബി)	കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾക്ക് ഒരുപോലെ ഇടപെടൽ അവകാശങ്ങളുള്ള വൈദ്യുതി മേഖലയ്ക്കുമേൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾക്കുള്ള അധികാരാവകാശങ്ങൾ കവർന്നെടുക്കുവാനുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ ഉൾപ്പെടുത്തി വൈദ്യുതി നിയമം ഭേദഗതി ചെയ്യുവാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാർ നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ടോ; വിശദമാക്കാമോ;	(ബി)	ഉണ്ട്. വൈദ്യുതി നിയമ ഭേദഗതി ബില്ലിലെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഫെഡറൽ ഭരണ തത്വങ്ങൾക്ക് എതിരാണ് എന്ന് വിലയിരുത്തുന്നു. ഭരണഘടനയുടെ ഏഴാം ഷെഡ്യൂളിൽ സമവർത്തിപ്പട്ടികയിലെ ഇനം 38 ആയി ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതും കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾക്ക് നിയമനിർമ്മാണ അധികാരമുള്ളതുമായ വൈദ്യുതി മേഖലയെ സമഗ്രമായി ബാധിക്കുന്ന വൈദ്യുതി ഭേദഗതിബിൽ പാർലമെൻറിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിന് മുൻപായി

സംസ്ഥാനങ്ങളുമായി ചർച്ച ചെയ്യുവാനും സമവായത്തിലെത്തുവാനും കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് ബാധ്യതയുണ്ട്. മുൻകാലങ്ങളിൽ വൈദ്യുതി മേഖലയിൽ കേന്ദ്ര സർക്കാർ ഇടപെടലുകൾ ഉണ്ടാകുമ്പോഴും വൈദ്യുതിവിതരണം തികച്ചും സംസ്ഥാനതലത്തിൽ ആണ് കൈകാര്യം ചെയ്തിരുന്നത്. സ്വകാര്യവല്ക്കരണത്തിനായി സമ്മർദ്ദങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നപ്പോഴും സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾക്ക് ആയത് സംബന്ധിച്ച് തീരുമാനിക്കുവാനുള്ള അവകാശം നിലനിന്നിരുന്നു. എന്നാൽ അത്തരം അവകാശങ്ങൾ പോലും ഇല്ലാതാക്കി വൈദ്യുതി മേഖലയുടെ നിയന്ത്രണം പൂർണമായും കേന്ദ്രസർക്കാരിലും അവരുടെ പൂർണ്ണ നിയന്ത്രണത്തിലുള്ള ഭരണ നിർവ്വഹണ സംവിധാനങ്ങളിലും കേന്ദ്രീകരിക്കുന്ന വിധത്തിലുള്ള സമീപനമാണ് 2022-ലെ വൈദ്യുതി ഭേദഗതി ബിൽ മുന്നോട്ടുവെച്ചിട്ടുള്ളത്.

വൈദ്യുതി വിതരണ കമ്പനികൾ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടത് കേന്ദ്രനിയമങ്ങൾക്കും ബന്ധപ്പെട്ട കമ്മീഷനുകൾ പുറത്തിറക്കുന്ന ചട്ടങ്ങൾക്കും ഫോറം ഓഫ് റെഗുലേറ്റേഴ്സിന്റെ മാതൃകാ ചട്ടങ്ങൾക്കും അനുസൃതമായി മാറും. വിതരണ ലൈസൻസി തങ്ങളുടെ ആകെ വൈദ്യുതി ഉപഭോഗത്തിന്റെ നിശ്ചിത ശതമാനം പുനരുപയോഗ സ്രോതസ്സുകളിൽനിന്ന് ആകണമെന്നും, അത് എത്രത്തോളമെന്നത് സംസ്ഥാന കമ്മീഷനുകൾക്ക് നിർദ്ദേശിക്കാവുന്നതാണ് എന്ന് പറയുന്നതിനോടൊപ്പം പ്രസ്തുത ശതമാനം കേന്ദ്ര സർക്കാർ നിഷ്കർഷിക്കുന്നതിൽ കുറയാൻ പാടില്ല എന്നും ഭേദഗതി നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. കേന്ദ്രീകൃത മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പലപ്പോഴും സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ പ്രത്യേക സാഹചര്യങ്ങൾ കണക്കിലെടുക്കാതെ ആകുമെന്നത് സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള പൊതുമേഖലാ വിതരണ കമ്പനികളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വിലങ്ങുതടിയാകും. നിലവിലുള്ള വൈദ്യുതി വാങ്ങൽ കരാറുകൾ സംസ്ഥാന റെഗുലേറ്ററി കമ്മീഷനുകൾ വിവിധ വൈദ്യുതി വിതരണ കമ്പനികൾക്കായി വീതം വയ്ക്കുന്നത് കേന്ദ്രസർക്കാർ പുറത്തിറക്കുന്ന ചട്ടങ്ങൾ പ്രകാരം ആയിരിക്കണം എന്ന് നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. നാഷണൽ ലോഡ് ഡെസ്പാച്ച് സെന്റർ, റിജിയണൽ ലോഡ് ഡെസ്പാച്ച് സെന്ററുകൾ തുടങ്ങി നിലവിൽ ഗ്രിഡ് മാനേജ്മെന്റിനായി ഒരുക്കിയിട്ടുള്ള സംവിധാനങ്ങൾക്ക് വിപുലമായ അധികാരങ്ങളും അധിക ചുമതലയും നൽകി കേന്ദ്ര സർക്കാർ

			താല്പര്യങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള സംരംഭങ്ങളായി മാറിയേക്കാം.
(സി)	രാജ്യത്തെ ഒട്ടുമിക്ക സംസ്ഥാനങ്ങളിലും വൈദ്യുതി ബോർഡുകളെ വിഭജിച്ച് കമ്പനികളാക്കി സ്വകാര്യ മേഖലയ്ക്ക് കൈമാറുമ്പോഴും ഉത്പാദന-പ്രസരണ-വിതരണ വിഭാഗങ്ങളെ പൊതുമേഖലയിലെ ഒറ്റ സ്ഥാപനമായി നിലനിർത്തി സംസ്ഥാനം മാതൃക കാട്ടിയിട്ടുണ്ടോ; വിശദമാക്കാമോ;	(സി)	ഉണ്ട്. വൈദ്യുതി ബോർഡിനെ വിഭജിക്കുകയോ സ്വകാര്യവൽകരിക്കുകയോ ചെയ്യാതെ തന്നെ ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് ഗുണനിലവാരമുള്ള വൈദ്യുതിയും മെച്ചപ്പെട്ട സേവനവും ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും ഒപ്പം ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് താങ്ങാവുന്ന വിലയ്ക്ക് വൈദ്യുതി എത്തിക്കുക, എല്ലാവർക്കും എല്ലായ്പ്പോഴും വൈദ്യുതി എന്ന സ്ഥിതി തുടർന്നും ഉറപ്പാക്കുക, വൈദ്യുതി വിതരണം സുരക്ഷിതമാക്കുക, വൈദ്യുതി ആവശ്യകത പരമാവധി പുനരുപയോഗ ഊർജ്ജസ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നും ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുക തുടങ്ങി ജനോപകാരപ്രദമായ ബദൽ നയങ്ങളാണ് കേരളം നടപ്പാക്കി വരുന്നത്. പുനരുപയോഗ ഊർജ്ജ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള വൈദ്യുതി ഉത്പാദനത്തിൽ സംസ്ഥാനം ഗണ്യമായ മുന്നേറ്റം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. പ്രസരണ മേഖല ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും നവീകരിക്കുന്നതിനുമായി ട്രാൻസ്ഗ്രിഡ് 2.0 പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. കൂടാതെ 400 kV പ്രസരണ ഇടനാഴി പദ്ധതികൾ പൂർത്തിയാക്കുക വഴി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഇറക്കുമതി ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കാനും അതിലൂടെ അടുത്ത 30 വർഷത്തേക്കുള്ള സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വൈദ്യുതി ആവശ്യകത നിറവേറ്റാനുള്ള വൈദ്യുതി പ്രസരണ ശൃംഖല തയ്യാറാക്കാനും കഴിയും. സമ്പൂർണ്ണ വൈദ്യുതീകരണം നടപ്പിലാക്കിയതുകൂടാതെ ഇടതടവില്ലാതെ വൈദ്യുതി എത്തിക്കാനുള്ള നടപടികളും സ്വീകരിച്ചു . കടുത്ത വേനലിലും പവ്വർകട്ട്, ലോഡ്ഷെഡ്ഡിങ്ങ് എന്നിവ ഒഴിവാക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു. ആഗോള നിലവാരത്തിലുള്ളതും തടസ്സരഹിതമായതും ഗുണമേന്മയേറിയതും അപകടരഹിതവുമായ വൈദ്യുതി ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുതകുന്ന വിധത്തിൽ വിതരണ മേഖലയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ദ്യുതി പദ്ധതിയുമായി മുന്നോട്ട് പോകുന്നു. ഉപഭോക്തൃ സേവനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി വൈദ്യുതി കണക്ഷൻ ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടിക്രമങ്ങൾ ലഘൂകരിച്ചു. സാധാരണഗതിയിൽ തിരിച്ചറിയൽ രേഖ, ഉടമസ്ഥാവകാശം തെളിയിക്കാനുള്ള രേഖ എന്നിവ മാത്രം ലഭ്യമാക്കിയാൽ വൈദ്യുതി കണക്ഷൻ നൽകാൻ വേണ്ട വിധത്തിൽ ചട്ടങ്ങൾ പരിഷ്കരിച്ചു . 100 ചതുരശ്ര മീറ്ററോ അതിൽ താഴെയോ വിസ്തൃതിയുള്ള

			വാസഗൃഹങ്ങൾക്ക് ഉടമസ്ഥാവകാശരേഖ കൂടാതെയും 1500 ചതുരശ്ര അടി വരെ വിസ്തീർണ്ണമുള്ള വാസഗൃഹങ്ങൾക്ക് താൽക്കാലിക റസിഡൻഷ്യൽ സർട്ടിഫിക്കറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലും വൈദ്യുതി കണക്ഷൻ നല്കുന്നതിനു നടപടി സ്വീകരിച്ചു. ആരാധനാലയങ്ങൾ, രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടി ഓഫീസുകൾ, ലൈബ്രറികൾ, കലാ സാംസ്കാരിക സ്ഥാപനങ്ങൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, അംഗൻവാടികൾ, ഹോർട്ടി കോർപ്പുകൾ, മിൽമാബൂത്തുകൾ എന്നിവയ്ക്ക് സർവ്വീസ് കണക്ഷൻ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള നടപടിക്രമങ്ങൾ കൂടുതൽ ലഘൂകരിച്ചു. കൂടാതെ തറവാട്ടു വീടുകളിൽ താമസിക്കുന്ന വെവ്വേറെ കുടുംബങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേകം സർവ്വീസ് കണക്ഷൻ നൽകുന്നതിനുള്ള അനുമതിയും നൽകി. ഉപഭോക്തൃ സേവന കേന്ദ്രം ശക്തിപ്പെടുത്തി. ഉപഭോക്താവ് കെ.എസ്.ഇ.ബി.എൽ ഓഫീസിൽ എത്താതെ ഓൺലൈൻ ആയിത്തന്നെ സേവനങ്ങൾക്കായി അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കാനും പുറമേ അപേക്ഷകന് വെറും ഒരു ഫോൺ കോളിലൂടെ സേവനം ലഭ്യമാക്കുന്ന വിധത്തിൽ 'സേവനം വാതിൽപ്പടിയിൽ' എന്ന നൂതന ആശയം രാജ്യത്ത് ആദ്യമായി നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്തു. HT/EHT ഉപഭോക്താക്കൾക്കായി ഗ്രീൻചാനൽ സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തി. സർക്കാർ ഓഫീസുകൾക്കും ടെലികോം സ്ഥാപനങ്ങൾ പോലെ വളരെയധികം കണക്ഷനുകൾ ഉള്ള സ്വകാര്യ / പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും കേന്ദ്രീകൃത ബില്ലിംഗ് സംവിധാനം കൊണ്ടുവന്നു. ഉപഭോക്തൃ സൗഹൃദമായി കുടിശ്ശിക പിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനായി ഒറ്റത്തവണ തീർപ്പാക്കൽ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നു. ജില്ലാതല വൈദ്യുതി അദാലത്തുകൾ, സാന്ത്വന സ്പർശം തുടങ്ങിയ സർക്കാർ പദ്ധതികൾ ഉപഭോക്താക്കളെ പൊതുമേഖലയുമായി ചേർത്ത് നിർത്താൻ സഹായിക്കുന്നു. സൗര പദ്ധതിയിലൂടെ പുരപ്പുറ സൗരോർജ്ജ പ്ലാന്റുകൾ സാർവത്രികമാക്കാനും മുതൽ മുടക്ക് കൂടാതെയോ, കുറഞ്ഞ മുതൽ മുടക്കിലോ സൗരോർജ്ജ പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കാനും അവസരമൊരുക്കി രാജ്യത്തിന് തന്നെ മാതൃകയായി. ഇലക്ട്രിക് വാഹനങ്ങളുടെ വ്യാപനം ഉറപ്പുവരുത്താൻ സംസ്ഥാന വ്യാപകമായി ചാർജ്ജിംഗ് സ്റ്റേഷനുകൾ സ്ഥാപിക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു.
(ഡി)	സ്വകാര്യ കമ്പനികൾ വഴി സ്മാർട്ട് മീറ്റർ വ്യാപന	(ഡി)	സ്മാർട്ട് മീറ്റർ വ്യാപനം സ്വകാര്യ കമ്പനികൾ വഴി

	പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കാൻ നിർദേശിക്കുന്നതിലൂടെ സംസ്ഥാനത്തും സ്വകാര്യവത്കരണം നടത്താൻ കേന്ദ്രസർക്കാർ നീക്കം നടത്തിയിട്ടുണ്ടോ; വിശദമാക്കാമോ?		നടപ്പിലാക്കുവാൻ ഒരു നിർദ്ദേശവും ലഭിച്ചിട്ടില്ല .

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ